

MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VỀ QUẢN LÝ CƠ SỞ VẬT CHẤT VÀ THIẾT BỊ ĐÀO TẠO TRONG CÁC TRƯỜNG CAO ĐẲNG NGHỀ

Nguyễn Quốc Việt
Trường Cao đẳng Nghề Trà Vinh

Tóm tắt: Bài viết được trình bày từ kết quả nghiên cứu về lý luận về quản lý cơ sở vật chất và thiết bị đào tạo trong các trường cao đẳng nghề.

Từ khóa: cơ sở vật chất và thiết bị đào tạo, trường cao đẳng nghề.

SOME THEORETICAL ISSUES ON MANAGEMENT OF FACILITIES AND TRAINING EQUIPMENT IN VOCATIONAL COLLEGES

Nguyen Quoc Viet
Tra Vinh Vocational College

Abstract: The article is presented from the results of theoretical research on the management of facilities and training equipment in vocational colleges.

Keywords: facilities and training equipment, vocational colleges.

Nhận bài: 13/04/2025

Phản biện: 11/05/2025

Duyệt đăng: 16/05/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Thực hiện chủ trương đúng đắn của Đảng và Nhà nước, trong những năm qua Bộ Giáo dục và Đào tạo đã và đang triển khai thực hiện công cuộc đổi mới giáo dục. Cùng với việc đổi mới nội dung chương trình, phương pháp giảng dạy, thì việc đầu tư cơ sở vật chất và thiết bị đào tạo phục vụ cho công cuộc đổi mới cũng đồng thời tiến hành. Bởi vì, cơ sở vật chất và thiết bị đào tạo là một trong những điều kiện quan trọng để thực hiện đổi mới phương pháp đào tạo, nâng cao chất lượng đào tạo góp phần thực hiện thành công công cuộc đổi mới giáo dục.

Trong những năm gần đây, giáo dục nghề nghiệp phát triển mạnh mẽ ở tất cả các địa phương trong cả nước.

Nhìn trên diện rộng thì cơ sở vật chất của các trường cao đẳng nghề hiện nay còn nhiều hạn chế, yếu kém. Diện tích đất nhỏ, đầu tư trang thiết bị chưa đồng bộ; nhiều trường chưa có quy hoạch xây dựng trường, trường có quy hoạch thì chất lượng chưa cao; thiết kế nhà, phòng thí nghiệm, phòng học... chưa được đẹp; khả năng xã hội hóa rất hạn chế; cơ chế quản lý, đầu tư còn nhiều bất cập...

Vì vậy, các nhà quản lý giáo dục luôn quan tâm thực hiện đầu tư xây dựng cơ sở vật chất, thiết bị đào tạo trong các trường cao đẳng nghề và xác định đây là tiền đề quan trọng để phát triển bền vững. Xuất phát từ yêu cầu nêu trên nên, tác giả đã nghiên cứu đề tài khoa học với nội dung trên. Bài viết được trình bày từ kết quả nghiên cứu trên về một số vấn đề lý luận về quản lý cơ sở vật chất và thiết bị đào tạo trong các trường cao đẳng nghề.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Khái niệm về cơ sở vật chất, thiết bị đào tạo.

Cơ sở vật chất và thiết bị đào tạo là tất cả các phương tiện vật chất được huy động vào việc giảng dạy, học tập và các hoạt động mang tính giáo dục khác để đạt được mục đích giáo dục.

Cơ sở vật chất và thiết bị đào tạo bao gồm cả các đồ vật, những của cải vật chất, môi trường tự nhiên xung quanh nhà trường: nhà cửa (phòng học, phòng thí nghiệm, các phòng chức năng...), sân chơi, các máy móc và thiết bị đào tạo, thư viện. Các bộ phận này nhà trường trực tiếp quản lý và sử dụng.

Khái niệm chung nêu trên chứa đựng nhiều khái niệm cụ thể như: trường học, thư viện, sách giáo khoa, thiết bị đào tạo, phòng thực hành, phòng bộ môn... là những thành phần trong hệ thống.

Các bộ phận vừa kể trên hình thành nên hệ thống cơ sở vật chất đa dạng về chủng loại và có một số trang thiết bị tương đối phức tạp về mặt kỹ thuật, ví dụ như: phòng LAB, máy tính, máy projector, hệ thống mạng internet... Tính năng đa dạng và phong phú của hệ thống cơ sở vật chất - thiết bị đào tạo tạo ra không ít trở ngại trong quá trình quản lý và sử dụng.

2.2. Vai trò của cơ sở vật chất và thiết bị đào tạo trong các trường cao đẳng nghề

Cơ sở vật chất và thiết bị đào tạo trong các trường cao đẳng nghề đóng một vai trò quan trọng trong việc quyết định chất lượng đào tạo, là một thành tố của quá trình đào tạo.

Với vai trò là một thành tố của quá trình đào tạo, cơ sở vật chất và thiết bị đào tạo trong các trường cao đẳng nghề góp phần tạo nên chất

lượng đào tạo.

Quá trình đào tạo, giáo dục cấu thành bởi nhiều thành tố có liên quan chặt chẽ và tương tác với nhau. Các thành tố cơ bản của quá trình đào tạo là :

Mục tiêu - Nội dung - Phương pháp - Giảng viên - Sinh viên - cơ sở vật chất và thiết bị đào tạo

Mối quan hệ giữa các yếu tố cấu thành của quá trình đào tạo trong đó cơ sở vật chất và thiết bị đào tạo trong các trường cao đẳng nghề là yếu tố không thể tách rời. Như vậy, cơ sở vật chất và thiết bị đào tạo trong các trường cao đẳng nghề là bộ phận của nội dung, phương pháp, chúng có thể vừa là phương tiện để nhận thức, vừa là đối tượng chứa nội dung cần nhận thức.

cơ sở vật chất và thiết bị đào tạo trong các trường cao đẳng nghề góp phần nâng cao chất lượng của các phương pháp đào tạo đã có mà không làm thay đổi bản chất của các phương pháp này. cơ sở vật chất và thiết bị đào tạo đầy đủ, đúng quy cách sẽ tổ chức được các hình thức đào tạo, giáo dục đa dạng, linh hoạt, như: dạy trong lớp, ngoài lớp, trên hiện trường gắn với thực tiễn, dạy sinh viên nghiên cứu,... Tổ chức được các hội thảo, hội nghị, các lớp học theo phương thức giáo dục từ xa, các cuộc họp trực tuyến, ... Làm thay đổi căn bản phương pháp đào tạo, làm cho quá trình giáo dục sinh động và hiệu quả hơn. Tăng tốc độ truyền tải thông tin. Tạo ra hợp tác giữa thầy và trò rộng hơn, rèn luyện các kỹ năng thực hành, học tập, làm việc.

2.3. Phân loại cơ sở vật chất và thiết bị đào tạo trong các trường cao đẳng nghề

cơ sở vật chất và thiết bị đào tạo trong các trường cao đẳng nghề được phân loại theo một số hình thức sau:

Mô hình: Là vật thay thế cho vật thực được đơn giản hóa, giữ được thuộc tính của sự vật, hiện tượng.

Mẫu vật: Là vật thực nhưng không còn đủ các thuộc tính của nó.

Ấn phẩm: Tranh, ảnh, bản đồ, sơ đồ, biểu bảng,... được in trên giấy.

Tài liệu nghe - nhìn: Phim, bản trong, băng đĩa âm thanh, hình ảnh,...

Dụng cụ thí nghiệm

Phương tiện nghe - nhìn, máy tính: để thể hiện các tài liệu trực quan.

Cơ sở hạ tầng: Nhà cửa, kho tàng, bến bãi, đường sá

Hóa chất; Phương tiện thiết bị đào tạo truyền tải thông tin Phương tiện thiết bị đào tạo luyện tập (thực hành). Phương tiện, thiết bị đào tạo phục vụ công tác nghiên cứu khoa học.

thiết bị đào tạo theo danh mục quy định của Bộ Giáo dục và Đào tạo, Bộ LĐTB và XH, thiết bị đào tạo tự làm...

Trường sở là nơi thực hiện việc giáo dục, đào tạo tập trung. Do đòi hỏi của quá trình phát triển giáo dục, đặc biệt là do yêu cầu của việc thực hiện các phương pháp đào tạo, trường học cũng có những thay đổi nhất định để phù hợp. Môi trường xung quanh trường học không tác động xấu đến việc giảng dạy, học tập và sự an toàn của giảng viên, sinh viên.

Sách và thư viện là loại cơ sở vật chất đặc biệt, là phương tiện cần thiết phục vụ cho việc học tập và giảng dạy trong nhà trường, đồng thời là nguồn tri thức quan trọng của sinh viên và giảng viên.

Các thiết bị đào tạo bộ môn, ngành nghề được sử dụng thường xuyên và trực tiếp tham gia vào quá trình giảng dạy và học tập, gắn liền với nội dung và phương pháp. Số lượng và chất lượng của thiết bị đào tạo bộ môn ngành nghề ảnh hưởng trực tiếp đến kết quả học tập các môn học.

Các phương tiện nghe - nhìn như: Máy chiếu bản trong, máy chiếu dương bản, máy chiếu trực tiếp, máy chiếu vật thể (camera), máy chiếu phim, vi đeo, máy tính nối mạng Internet,... đã trở nên phổ biến trên thị trường và đã có mặt trong các trường học, cơ quan. Các phương tiện kỹ thuật này với ưu thế về mặt sự phạm góp phần rất lớn trong việc đổi mới phương pháp đào tạo trong nhà trường. Nhờ có các phương tiện kỹ thuật, một lượng thông tin lớn của bài học có thể được hình ảnh hoá, mô hình hoá, trực quan hoá, phóng to, thu nhỏ, làm nhanh hơn hay chậm lại đem lại cho người học một không gian học tập mang tính mục đích và hiệu quả cao. Ngày nay, sự phát triển nhanh chóng của khoa học kỹ thuật và công nghệ thông tin, trí tuệ nhân tạo... CSVC và TBĐT đã và đang tạo ra tiềm năng sự phạm to lớn cho quá trình đào tạo và việc ứng dụng có hiệu quả các phương tiện kỹ thuật đào tạo hiện đại đã đem lại chất lượng mới cho các phương pháp đào tạo hiện đại.

2.4. Yêu cầu về cơ sở vật chất và thiết bị đào tạo ở trong các trường cao đẳng nghề

Căn cứ vào các quy định về tiêu chuẩn đánh giá chất lượng đào tạo, cơ sở vật chất và thiết bị đào tạo trong các trường cao đẳng nghề của Bộ chủ quản cần đảm bảo các yêu cầu sau:

Thư viện của trong các trường cao đẳng nghề phải có đầy đủ sách, giáo trình, tài liệu tham khảo tiếng Việt và tiếng nước ngoài đáp ứng yêu cầu sử dụng của cán bộ, giảng viên và người học. Có thư viện điện tử được nối mạng, phục vụ dạy,

học và nghiên cứu khoa học có hiệu quả. Có đủ số phòng học, giảng đường lớn, phòng thực hành, thí nghiệm phục vụ cho dạy, học và nghiên cứu khoa học đáp ứng yêu cầu của từng ngành đào tạo. Có đủ trang thiết bị dạy và học để hỗ trợ cho các hoạt động đào tạo và nghiên cứu khoa học, được đảm bảo về chất lượng và sử dụng có hiệu quả, đáp ứng yêu cầu của các ngành đang đào tạo. Cung cấp đầy đủ thiết bị tin học để hỗ trợ hiệu quả các hoạt động dạy và học, nghiên cứu khoa học và quản lý. Có đủ diện tích lớp học, phòng học theo quy định cho việc đào tạo; có ký túc xá cho người học, đảm bảo đủ diện tích nhà ở và sinh hoạt cho sinh viên nội trú; có trang thiết bị và sân bãi cho các hoạt động văn hóa, nghệ thuật, thể dục thể thao theo quy định.

Có đủ phòng làm việc cho các cán bộ, giảng viên và nhân viên cơ hữu theo quy định. Có đủ diện tích sử dụng đất theo quy định của tiêu chuẩn TCVN 3981-85. Diện tích mặt bằng tổng thể đạt mức tối thiểu theo quy định. Có quy hoạch tổng thể về sử dụng và phát triển cơ sở vật chất trong kế hoạch chiến lược của trường. Có các biện pháp hữu hiệu bảo vệ tài sản, trật tự, an toàn cho cán bộ quản lý, giảng viên, nhân viên và người học. Căn cứ vào quy định trên, việc trang bị cơ sở vật chất và thiết bị đào tạo ở trường cao đẳng nghề cần được thực hiện như sau:

Trang bị đầy đủ và đồng bộ các phương tiện cơ sở vật chất - kỹ thuật để phục vụ cho việc giáo dục và đào tạo của nhà trường (đồng bộ giữa trường sở với phương thức tổ chức đào tạo; giữa chương trình, sách giáo khoa và thiết bị giáo dục; giữa trang thiết bị và điều kiện sử dụng; giữa trang bị và bảo quản; giữa các thiết bị với nhau...)

Bố trí hợp lý các yếu tố của cơ sở vật chất - kỹ thuật trong khu vực nhà trường, trong lớp học, trong các loại phòng chức năng; bố trí hợp lý địa điểm của nhà trường trong khu vực dân cư, phù hợp với quy hoạch tổng thể của địa phương nhằm làm cho quá trình giảng dạy giáo dục của giáo viên và học tập của học sinh diễn ra có hiệu quả, tiết kiệm thời gian và sức người nhất tạo ra toàn bộ môi trường vật chất mang tính sư phạm, thuận lợi cho các hoạt động giáo dục và đào tạo; các điều kiện về vệ sinh sức khỏe, điều kiện an toàn, điều kiện thẩm mỹ, làm cho nhà trường có bộ mặt sạch đẹp, yên tĩnh, trong sáng, cần thiết cho một cơ sở giáo dục. Khai thác và sử dụng có hiệu quả các cơ sở vật chất - kỹ thuật trong việc nâng cao chất lượng giảng dạy và giáo dục, không để cho các phương tiện vật chất kỹ thuật nằm chết

trong các kho chứa, mà phải làm cho từng học sinh được hưởng thụ chất lượng nhận thức do các phương tiện đó mang lại. Tổ chức tốt việc bảo vệ, bảo dưỡng và bảo trì cơ sở vật chất - kỹ thuật của nhà trường vì nó là tài sản quý phục vụ sự nghiệp giáo dục.

Trường sở: đủ diện tích, cấu trúc phù hợp với qui mô đào tạo, kang trang, khuôn viên có không gian cây xanh, đủ nhà vệ sinh. Môi trường xung quanh trường học không tác động xấu đến việc giảng dạy, học tập và sự an toàn của giảng viên, sinh viên. Lớp học đủ ánh sáng, đủ thoáng khí, bàn ghế, bảng phấn viết, máy chiếu, màn chiếu.....

Sách và thư viện: có thư viện hoạt động tốt: đầy đủ sách dành cho kiến thức chung, kiến thức chuyên ngành, nơi đọc sách tiện nghi, có nhân viên điều hành tổ chức quản lý thư viện.

Các phương tiện nghe - nhìn như: Máy chiếu bản trong, máy chiếu dương bản, máy chiếu trực tiếp, máy chiếu vật thể (camera), máy chiếu phim, vi đeo, máy tính nối mạng Internet, mạng wifi các khu vực sinh viên tra cứu.

2.5. Cơ sở vật chất và thiết bị đào tạo đối với việc nâng cao chất lượng đào tạo ở trong các trường cao đẳng nghề

Có những quan điểm khác nhau về chất lượng đào tạo. Chất lượng đào tạo có thể coi là tập hợp các đặc tính, tiềm năng của sinh viên tốt nghiệp, đáp ứng mục tiêu đào tạo đã đề ra và có khả năng thỏa mãn nhu cầu của thị trường, của đất nước.

Vai trò của cơ sở vật chất và thiết bị đào tạo đối với chất lượng đào tạo ở trường cao đẳng nghề là quan trọng. Bởi, trường sở là một trong các yếu tố cấu thành nên cơ sở vật chất, là điều kiện đầu tiên để hình thành một nhà trường nơi làm ra chất lượng đào tạo. Trường sở là trung tâm văn hóa, khoa học và kỹ thuật của một địa phương. Trường sở là nơi tuyên truyền nếp sống văn hóa mới, phổ biến các thông tin khoa học kỹ thuật ở địa phương. Trường sở là hình ảnh đẹp, là niềm tự hào của mọi người, là sự thể hiện cho truyền thống cần cù, chăm chỉ, hiếu học của bao thế hệ tại địa phương.

Đáp ứng mục tiêu của Đảng, nhà nước, mỗi trường học cần phải có một môi trường tương ứng bao gồm các yếu tố có tác dụng giáo dục trực tiếp đến sinh viên. Để hình thành nhân cách và phẩm chất đạo đức cho học sinh ngoài sự giáo dục và dạy dỗ của nhà trường thì trường sở phải có phòng truyền thống, phòng để sinh hoạt đoàn và đội; để học sinh trở thành người có tri thức, ngoài sự giảng dạy của giáo viên trường sở cần có: phòng học với bàn ghế, bảng và các trang thiết bị bên

trong đúng quy cách, phòng bộ môn với các điều kiện riêng biệt cho đặc trưng từng môn học, có phòng thiết bị giáo dục, có phòng làm thư viện với đầy đủ sách báo, tài liệu tham khảo cho học sinh tự học; để giáo dục thể chất sức khỏe cho học sinh trường sở phải có: sân bãi, nhà luyện tập thể dục thể thao, các dụng cụ thể dục thể thao; để giáo dục thẩm mỹ vệ sinh trường sở phải có khung cảnh nhà trường xanh - sạch - đẹp, có cây xanh bóng mát, bãi cỏ vườn hoa, tất cả các loại phòng học phải sạch sẽ, sáng sủa...

2.6. Nội dung quản lý cơ sở vật chất và thiết bị đào tạo ở trường cao đẳng nghề

- *Xây dựng và bổ sung thường xuyên để hình thành một hệ thống hoàn chỉnh cơ sở vật chất và thiết bị đào tạo:* Xây dựng hệ thống lớp học, phòng thí nghiệm, phòng thực hành, phòng bộ môn. Mua sắm thiết bị đào tạo theo yêu cầu của chương trình và kế hoạch trang bị của nhà trường.

Phải có kế hoạch xây dựng, trang bị cơ sở vật chất trước mắt và lâu dài cho trường bằng các nguồn lực khác nhau: ngân sách Nhà nước, học phí, các dự án, và các nguồn thu khác.

- *Duy trì và bảo quản cơ sở vật chất và thiết bị đào tạo:* Bảo quản theo chế độ quản lý tài sản của nhà nước, thực hiện chế độ trách nhiệm, theo quy chế quản lý tài sản, thực hiện chế độ kiểm kê, kiểm tra vv... Đảm bảo chế độ duy tu bảo dưỡng đối với dụng cụ, vật tư khoa học kỹ thuật, quan tâm đến ảnh hưởng của thời tiết, khí hậu môi trường đối với các loại phương tiện kỹ thuật tinh vi đắt tiền (như dụng cụ quang học, điện tử, máy tính...).

Thực hiện đúng quy trình và phương pháp bảo quản theo hướng dẫn của nhà sản xuất và tuân thủ những quy định về bảo quản.

Sử dụng cơ sở vật chất và thiết bị đào tạo: Thực

tiện cho thấy rằng mọi thiết bị đều phải thông qua việc sử dụng vào mục tiêu giáo dục, đào tạo mới phát huy hiệu quả. Để sử dụng tốt cần một số điều kiện kèm theo:

Đảm bảo các điều kiện về kỹ thuật, môi trường (điện, nước, trang bị nội thất,...)

Thường xuyên tác động vào nhận thức của giảng viên, sinh viên về việc sử dụng cơ sở vật chất và thiết bị đào tạo.

Tập huấn về cách sử dụng cho từng loại thiết bị.

Nâng cao trình độ, nghiệp vụ, kỹ thuật và kỹ năng cho giáo viên.

Thực hiện nghiêm túc các quy định về chuyên môn, có quy định về việc sử dụng thiết bị.

III. KẾT LUẬN

Từ cơ sở lý luận về quản lý cơ sở vật chất và thiết bị đào tạo ở trường cao đẳng nghề, tác giả có thể rút ra một số kết luận sau đây: Cơ sở vật chất - thiết bị đào tạo là thành phần không thể thiếu được trong việc đào tạo con người trong nhà trường; Là yếu tố tác động trực tiếp đến quá trình giáo dục và góp phần quyết định vào chất lượng đào tạo của nhà trường; Là điều kiện thiết yếu của quá trình sư phạm; Là phương tiện để tác động đến thế giới tâm hồn của học sinh và cũng là phương tiện để truyền thụ lĩnh hội tri thức; Là điều kiện và là thành tố góp phần thực hiện mục tiêu của giáo dục

Cơ sở vật chất - thiết bị đào tạo ở trường cao đẳng nghề bao gồm ba bộ phận: trường sở, thiết bị đào tạo và thư viện.

Phân tích vai trò của cơ sở vật chất và thiết bị đào tạo ở trường cao đẳng nghề, yêu cầu về cơ sở vật chất và thiết bị đào tạo, quản lý cơ sở vật chất và thiết bị đào tạo, nội dung quản lý cơ sở vật chất ở trường cao đẳng nghề là cơ sở để đề xuất các giải pháp quản lý cụ thể, sẽ được tác giả đề cập ở bài viết tiếp theo.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Luật Giáo dục nghề nghiệp 2014 và các văn bản hướng dẫn dưới luật.
2. Luật giáo dục sửa đổi, bổ sung 2019.
3. Nghị quyết 29/NQ-TW, Hội nghị lần thứ 2 Ban chấp hành Trung ương Đảng
4. Thông tư 46/2016/TT-BLĐTBXH ngày 28/12/2016 của Bộ Lao động – Thương binh và Xã hội về Điều lệ trường cao đẳng;